

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
14 juni 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-807696346
DOS-2022-0003399

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Geachte Statenleden,

Op 14 december jl. heeft de Eerste kamer ingestemd met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr). De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft u op 19 april jl. via een brief hierover geïnformeerd. Deze brief treft u als bijlage aan.

Met deze wetswijziging worden een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Een aantal van deze wijzigingen treedt op 1 juli aanstaande direct in werking. De overige wijzigingen moeten binnen twee jaar (uiterlijk 1 juli 2024) vertaald worden in de bestaande gemeenschappelijke regelingen (GR'en). In haar brief geeft de minister toelichting op de wijzigingen en geeft aan welke afspraken er dienen te worden gemaakt en vastgelegd in de GR'en.

Desbetreffende GS-brief dient als nadere duiding op de brief van de minister. Verder schetsen we in deze brief de planning voor het ophalen van de wensen van de deelnemers tot en met de verwerking in de GR'en.

De nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

De wetswijziging heeft als doel om de democratische legitimatie van GR'en en de kaderstellende en de controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen te versterken.

De verschillende aanpassingen en aanvullingen worden hieronder toegelicht.

De wijzigingen van de Wgr zijn onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van provinciale staten bij besluitvorming in GR'en.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor provinciale staten.

3. Het verbeteren van de positie van provinciale staten met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Ad. 1 Versterken positie provinciale staten bij besluitvorming in gemeenschappelijke regeling

a. Zienswijze bij treffen regeling: Deze aanvullende verplichting treedt tegelijkertijd in met de ingang van de nieuwe Wgr, en behoeft geen nadere specifieke afspraken. Bij eventueel nieuwe GR waar de provincie Zuid-Holland in gaat deelnemen, dienen alle deelnemers hun zienswijze op de te treffen regeling te geven.

b. Zienswijze voor besluiten: Behalve de zienswijzen op de ontwerpbegroting, zoals geregeld in de huidige Wgr, kunnen de deelnemers onderling afspraken maken over welke besluiten ze zienswijzen wensen te geven. Dat de deelnemers wel of geen zienswijzen willen geven over besluiten anders dan ontwerpbegrotingen, dient vastgelegd te worden in de gemeenschappelijke regelingen. Hierbij dient er wel een afweging gemaakt te worden tussen meer betrokkenheid door provinciale staten bij bestuurlijke besluiten tegenover een langer durende besluitvorming (zienswijzeprocedure).

c. Gemeenschappelijke adviescommissie: De provinciale staten en gemeenteraden hebben de mogelijkheid een adviescommissie in te laten stellen. Allereerst dient de keuze te worden gemaakt of men überhaupt gebruik wil maken van een dergelijke adviescommissie en de gemaakte keuze dient in de GR vastgelegd te worden. Het eventueel instellen van een adviescommissie kan in samenwerking met de desbetreffende GR in een later stadium worden uitgewerkt.

d. Afspraken over participatie: Elke regeling dient op te nemen of en zo ja op welke wijze, burgers worden betrokken bij bepaalde onderwerpen die bij de gemeenschappelijke regeling zijn belegd. Ook hierbij dient een afweging gemaakt te worden, maar dan tussen inspraak (democratische legitimiteit) tegen snelheid van besluiten.

e. Actieve informatieplicht: In de GR dienen afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop deze informatie wordt aangeleverd.

f. Extra vergoeding voor lidmaatschap nieuwe gemeenschappelijke commissies: Bij eventueel een keuze voor een gemeenschappelijke adviescommissie kan de vergoeding aan deelnemende statenleden of raadsleden, ook gezamenlijk binnen de GR nader worden uitgewerkt. Het ministerie van BZK adviseert hierbij om het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers als uitgangspunt te nemen.

Ad. 2 De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor provinciale staten

g. Recht van onderzoek: Voorwaarde voor de instelling van een gemeenschappelijke onderzoekscommissie is dat alle deelnemers hiermee instemmen, oftewel als er sprake is van unanieme instemming. Dit is een mogelijkheid die in de wet is verankerd en behoeft geen extra vastlegging in een GR.

h. Onderzoeksmogelijkheden lokale rekenkamers: Deze wijziging betreft merendeel een verdere verduidelijking van de bevoegdheden van lokale rekenkamers en is ook verankerd in de Wgr en behoeft geen nadere vastlegging van afspraken in een GR.

Ad. 3 Het verbeteren van de positie van provinciale staten met betrekking tot het functioneren van de regeling

i. Afspraken over evaluatie: De wetgever heeft de ruimte gegeven hoe de deelnemers de evaluatie van een GR wensen in te richten. Hier dienen wel afspraken te worden gemaakt binnen de GR. De uitwerking hiervan zal in samenwerking met de GR'en en de deelnemers geschieden.

j. Afspraken over uittreding: Deze wijziging betreft een nadere specificering van minimale afspraken die gemaakt moeten worden in geval van uittreding, namelijk over gevolgen voor het vermogen voor de rechtspersoon, afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen. Afspraken over uittreding dienen dan ook in de GR'en te worden opgenomen.

k. Aanpassing begrotingscyclus: De termijn voor toezending van de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden en provinciale staten wordt verruimd. De nieuwe datum waarvoor de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting naar het ministerie van BZK moet zijn gezonden is namelijk verlengd naar 15 september. Daarbij is de termijn voor het indienen van de zienswijze op de ontwerpbegroting verruimd van 8 naar 12 weken. Terugrekenend zouden de Dagelijkse Besturen de ontwerpbegrotingen in de derde week van juni aan de gemeenteraden en provinciale staten moeten versturen. Overigens geldt de verruiming van de termijnen niet voor de jaarrekening en dient de door het Algemeen Bestuur vastgestelde jaarrekening voor 15 juli naar het ministerie van BZK te zijn gestuurd (zoals gebruikelijk).

De crux van deze verandering zit in het feit dat de zienswijzeprocedure grotendeels gedurende de periode van het zomerreces zou moeten plaatsvinden. Dit brengt uiteraard een planningsuitdaging met zich mee. Echter, zit de ontwerpbegroting dan wel dicht op de werkelijkheid, aangezien de ontwerpbegroting later in een jaar kan worden opgesteld en verstuurd aan de gemeenteraden en provinciale staten. In de huidige werkwijze (planning) sturen

de Dagelijkse Besturen de ontwerpbegrotingen in april en wordt de zienswijzeprocedure voor het zomerreces afgerond. Beide varianten passen, mits er een zienswijzetermijn van 12 weken wordt gehanteerd, binnen de wetswijziging. De deelnemers dienen in gezamenlijkheid de afweging te maken tussen een op ongeveer twee maanden actuele informatie gebaseerde ontwerpbegroting, tegenover een zienswijzeprocedure die gedeeltelijk in het zomerreces valt.

Van deze wijzigingen treden de wijzigingen genoemd onder a, c, e, g, h, j en k per 1 juli 2022 direct in werking. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen elke GR. Bestaande regelingen moeten binnen 2 jaar (uiterlijk 1 juli 2024) aangepast zijn.

Het proces

In de GR'en waar de Provincie Zuid-Holland aan deelneemt, zijn er ook gemeentelijke deelnemers. Het aanpassen en vastleggen van afspraken en keuzes over de nieuwe instrumenten in de GR'en gebeurt op een democratische manier waarbij via meerderheid van stemmen de wijzigingsvoorstellen kunnen worden vastgesteld. De gemeentelijke en provinciale processen lopen door de verkiezingen anders, maar dienen uiteindelijk tot elkaar te komen.

De gemeenteraadsverkiezingen zijn onlangs gehouden en de nieuwe raadsleden zijn geïnstalleerd. Het jaar 2022 zullen de gemeenten gebruiken om de nieuwe gemeenteraden mee te nemen in deze wetswijziging en in de eerste helft van 2023 zullen de wensen en standpunten van de raden worden opgehaald.

In maart 2023 vinden de Provinciale Statenverkiezingen plaats, wat voor de provincies een extra uitdaging brengt tot het komen van een gezamenlijk standpunt ten aanzien van de nieuwe instrumenten. Indien een provincie wacht op de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2023 en daarna de gezamenlijke afstemming doet, kan de inbreng bij de wijzigingsvoorstellen in tijdnood komen.

Het College van Gedeputeerde Staten is voornemens om na het aankomend zomerreces in de commissie Bestuur, Middelen en Maatschappij met u, de huidige Statenleden, te komen tot gezamenlijke wensen ten aanzien van de nieuwe instrumenten. Mocht daar behoefte aan zijn, kan in een technische sessie nadere toelichting worden gegeven op de wetswijziging.

Na de Provinciale Statenverkiezingen in maart 2023 kan het College deze standpunten voorleggen aan de nieuw geïnstalleerde Provinciale Staten, zodat de provinciale standpunten tijdig kunnen worden doorgegeven aan de GR'en. De eerste helft van 2024 zal hoogstwaarschijnlijk worden benut voor de procedure rondom de vaststelling van de wijzigingsvoorstellen, zodat voor 1 juli 2024 de GR'en geactualiseerd zijn conform de nieuwe Wgr.

